

OMBODSBLIKKET PÅ ARBEIDET MED ELEVANES KARRIERELÆRING

Elev- og lærlingomboda

Lågterskeltilbod for

- **Ca 22 000 elevar i vidaregåande skule**
- **Ca 6500 lærlingar**

Møter elevar og lærlingar i ulike samanhengar, som til dømes:

- Elevrådsskolering
- Elevorganisasjonen
- Ungdomsutvalet
- Samlingar for lærlingar, - eks. Oppstartsamlingar
- Enkeltsaker frå skule eller læreløp
- Temasamlingar for elevar og tilsette

I mellom individ & system

Me “zoomer inn” for å forstå i enkeltsaker

Me «zoomar ut» for å:

- sjå enkeltsaka i eit systemperspektiv
- sjå korleis systemet påverkar den enkelte

Nokre grunnar til at eg ønskjer å rette merksemd på karriererettleinga:

- Elevar og lærlingar fortel oss at dei ikkje **ante kva dei gjekk til** då dei valde vgs.
- **Når ein har vald feil, så kan det vere vanskeleg å erkjenne** det, og nokre blir sjuke av å «stå i det» fordi dei ønskjer å fullføre.
- Vi erfarer at **elevar og lærlingar ikkje kjenner til sentrale deler av kvalitetsrammeverket**, som er anbefalt å nyttast for utforsking og læring (karriereknappane).
- Fleire av **elevane/lærlingane har ikkje vore kjende med moglegheitene sine**, - til dømes ulike vegar til fagbrev.
- Elevane har kome svært ulikt i utviklinga av karrierekompetansar
- **Stadig fleire unge uføre, og fleire i gruppa NEETs** (utanfor utdanning, arbeid eller opplæring)

Frå elevundersøkinga - 2023-2024

Kilde: [Elevundersøkelsen – resultater på alle spørsmål for skoler på 5.–10. trinn, sortert etter fylker og skoler | udir.no](#)

Temaene i Elevundersøke...	Utdannings- og yrkesrådgivning ?					
	Jeg har fått et godt grunnlag for videre valg av utdanning og yrke, så langt på ungdomsskolen ?					
	Alle svar ?	Ikke i det hele tatt ?	I liten grad ?	I noen grad ?	I stor grad ?	I svært stor grad ?
Nasjonalt - Fylke - Kommune - Skole - Gruppe	Andel besvart ?	Andel besvart ?	Andel besvart ?	Andel besvart ?	Andel besvart ?	Andel besvart ?
- Hele landet	100,0	4,6	7,3	23,2	37,8	27,1
- Vestland	100,0	5,6	8,4	25,8	35,5	24,7
+ Bergen	100,0	6,8	10,8	28,0	33,0	21,4

Blant formåla med karriererettleiing finn vi:

- Førebygging av fråfall
- Utjamning av sosiale forskjellar
- Integrering av etniske minoritetar
- Bidra til at samfunnet har tilgang på nødvendig arbeidskraft i rette dimensjonar.
 - Karriererettleiing kjem tydeleg fram i Kompetanseforum Vestland og regional plan for innovasjon og næringsutvikling, kor dette kjem fram som tiltak i handlingsplanen for 2022-2025.

OECD rapport frå 2014 (Skills Strategy Action Report for Noreg)

& NOU 2016:7 (Noreg i omstilling – karriererettleiing for individ og samfunn)

- Det blei anbefalt å arbeide for eit heilskapleg system for karriererettleiing
- Kunnskapsdepartementet satt i gang prosessen med eit nasjonalt kvalitetsrammeverk som blei presentert i 2019

- (Tips: [Hva er kvalitetsrammeverket? | HK-dir \(hkdir.no\)](https://www.hkdir.no/))

Retten til rådgiving, jfr. oppl.

§ 16-1. Rådgiving om utdannings- og yrkesval

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at elever i grunnskolen og i den vidaregåande opplæringa **får den rådgivinga som dei treng om utdannings- og yrkesval. (...)**

Kjelde: <https://lovdata.no/lov/2023-06-09-30/§16-1>

Karrierekompetanse

Sentralt i det nasjonale kvalitetsrammeverket for karriererettleiing i Norge

«Karrierekompetanse er kompetanse som setter mennesker i stand til å håndtere sin karriere, også i forandring og overganger.

Det er kompetanse til å kjenne og forstå seg selv og sin kontekst, til å handle og ta valg og til å håndtere dilemmaer og spenninger knyttet til liv, læring og arbeid.

Det inkluderer innsikt i at den enkelte formes av sine livsvilkår og handlinger, men også kan påvirke og forme egen og fellesskapets framtid.»

(Kjelde: Karrierekompetanse og karrierelæring | HK-dir (hkdir.no))

- Kjerneelement i faget utdanningsvalg
- Kan også knytast til dei tverrfaglege tema i overordna del av læreplanen

Ny OECD rapport i 2024

- Unge menneskje med lav sosioøkonomisk status møter fleire barrierar i møte med arbeidslivet
- Kulturell (tilgang på informasjon) og sosial kapital (nettverk) spelar inn
- Skulane kan bidra til styrke dei unge til å få utnytta sine ressursar

How youth explore, experience
and think about their future

A new look at effective career guidance

The Career Readiness team undertook new analysis of:

12
datasets

From **10**
countries

Involving some
67 000
students

Regression analysis was used to identify relationships between career guidance-related attitudes/activities overwhelmingly at ages 14-16 and better outcomes in employment 10-15 years later in terms of:

- 1.** Lower rates of youth not in education, employment or training (NEET)
- 2.** Higher wages
- 3.** Greater job, career or life satisfaction

Kjelde: <https://issuu.com/oecd.publishing/docs/how-youth-explore-experience-think-about-their-fut>

Tips om overordnet arbeid: [Career Readiness - OECD](#)

4 virkemidler

«Basert på studier av praksis i ulike land, oppsummerer rapporten fire typer virkemidler innenfor karriereveiledning som ser ut til å kunne motvirke sosial ulikhet:

- tettere oppfølging
- profesjonalisering av karriereveiledningen med tilstrekkelige ressurser
- bygge sosial kapital
- legge til rette for mer kontakt med arbeidslivet

Flere studier har for eksempel vist at unge med lav sosioøkonomisk bakgrunn drar enda større nytte av karriereinformasjon enn jevnaldrende med høyere sosioøkonomisk bakgrunn. (...)»

(Kilde: <https://veilederforum.no/artikler/elever/karriereveiledning-kan-motvirke-sosial-ulikhet>)

Kvalitetsrammeverket

Kvalitet i karriereveiledning

Nasjonalt kvalitetsrammeverk for karriereveiledning skal være et nyttig verktøy for utvikling av kvalitet i karriereveiledning. Dette nettstedet er for deg som jobber med karriereveiledning, karrierelæring eller har ansvar for karriereveiledningstjenester.

[Kjelde: Kvalitet i karriereveiledning | HK-dir \(hkdir.no\)](https://hkdir.no)

Karriereveiledningsfeltet – 4 hovedområder

Kompetansestandarder

Kvalitetssikring

Etikk

Karrierekompetanse

7 kompetanseområder

Kompetansestandardar – HK-dir.

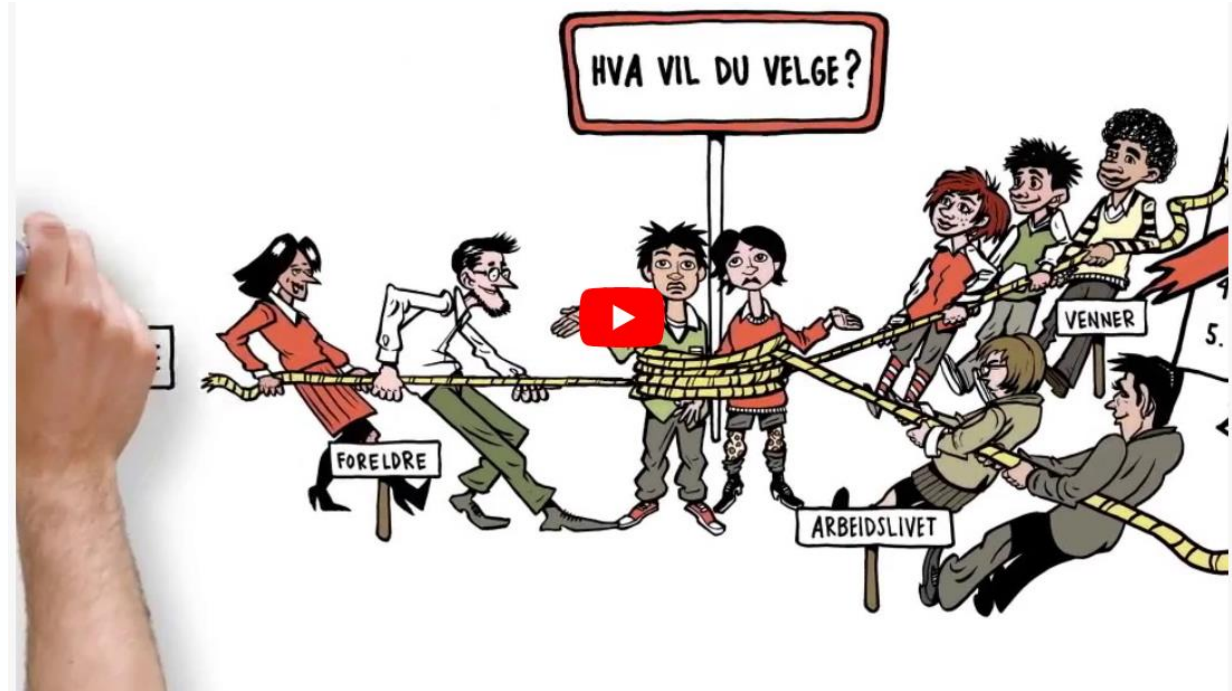
[Karriererettleiing i skolen | HK-dir \(hkdir.no\)](#)

[Kompetansestandarder for karriereveiledning i skolen | HK-dir \(hkdir.no\)](#)

Nyare forskning om karrierelæring

- [Kvalitet i karriereveiledning i skolen. En undersøkelse av kvalitet og kvalitetsutvikling i karriereveiledning i skolen \(NTNU Samfunnsforskning, USN, NORCE og Aarhus universitet 2022\)](#)
 - 13 anbefalinger
- [Nye ambisjoner for karriereveiledning i skolen. Et utviklingsarbeid i samarbeid med praksis \(NTNU Samfunnsforskning, USN, NORCE og Aarhus universitet 2022\)](#)
 - Ambisjoner som handler om utgangspunkt og kontekst for karriereveiledning i skolen
 - [Rapporter, undersøkelser og statistikk | HK-dir \(hkdir.no\)](#)

[Tips til foreldre og foresatte | Utdanning.no](#)

[Udsyn i udskoling - Hvordan kan lærere skabe bedre karrierelæring v24082016 on Vimeo](#)

im possible

Takk for merksemda !